

Сучасний технічний рівень і умови виробництва вимагають від працівника у тій чи іншій сфері діяльності не тільки відповідної виробничої кваліфікації, високого освітнього, політичного і культурного рівня, але й міцного здоров'я, достатньої загальної фізичної підготовки, розвитку моральних та вольових якостей, так як від цих факторів в значній мірі залежить досягнення та збереження на довгі роки працездатності людини.

Багаточисленні дослідження та накопичений практичний досвід переконують у тому, що для підвищення працездатності і продуктивності праці велике значення має раціональне застосування засобів фізичної культури і спорту в умовах виробництва та поза нього.

Тому важливе місце у системі фізичного виховання займає професійно-прикладна фізична підготовка (ППФП), яка повинна формувати прикладні знання, фізичні та спеціальні якості, вміння та навички, що сприяють досягненню готовності людини до успішної професійної діяльності.

Література:

1. Дутчак М.В. Спорт для всіх в Україні: теорія і практика/М.В.Дутчак. – К.: Олімп. Л-ра, 2009.-279,(1)с.:іл.
2. Коробейников Н.К., Михеев А.А., Николенко И.Г. Физическое воспитание: Учеб. пособие для ср. спец. Учеб. заведений.- М.: Высш. шк., 1984.- 336 с.
3. Л.П. Плипей Професійно-прикладна фізична підготовка студентів.: Суми ДВНЗ «УАБС НБУ». 2009.
4. Романенко В.А. Двигательные способности человека. Донецк: «Новый мир», УК Центр, 1999.-336с.
5. Теория и методика физического воспитания. /Под редакцией Т.Ю. Круцевич . В 2 томах. Изд. «Олимпийская литература», 2003.

Розвиток легкої атлетики на території Кіровоградської області в довоєнний період

А.О. Ковальов, доц. кафедри теорії та методики олімпійського і професійного спорту,
Ю. А. Ковальова, старший викладач кафедри фізвиховання і оздоровчої фізичної
культури,
Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира
Винниченка

Мета дослідження. Вивчити та показати стан і розвиток легкої атлетики в Кіровоградській області в довоєнний час.

Для дослідження використовувались матеріали газет того періоду, матеріали обласного музею спорту. При написанні даної роботи використані архівні матеріали Єлисаветградської, Бобринецької та Маловисківської Рад фізичної культури і спорту за період з 1922 р. по 1930 р. та дані, що публікувалися в обласній газеті «Кіровоградська правда» за 1937 – 1941 рр.

Біг наввипередки, стрибки на дальність та через перешкоди, метання різних предметів – ось далеко не повний перелік змагань в усі часи й епохи.

В програмі змагань з легкої атлетики на перших сучасних Олімпійських іграх в 1896 році, які були проведені в місті Афіни входили змагання з бігу на 100, 400, 800, 1500, 42км.195м. з бігу на 110м. з/б в срибках: висоту, довжину та потрійним, в метанні диска та штовханні ядра.

В 1913 році в місті Києві була проведена перша Всеросійська олімпіада, а в 1914 році друга Всеросійська олімпіада в місті Рига, на якій Василь Архіпов пробіг 100м. за 10,8 с., а 200м. за 22,0 ввійшовши в число кращих у світі легкоатлетів.

До Великої Жовтневої Соціалістичної Революції легка атлетика, як і інші види спорту, на території теперішньої Кіровоградщини майже не розвивалась.

Робітники та селяни, що від зорі до зорі гнули спину на капіталістів та панів, не мали ніякого поняття про фізичну культуру, як її життєву необхідність.

Єдиними спортивними змаганнями були кулачні бої на масленицю між жителями сусідніх сел та районів.

Регулярні заняття по фізичному розвитку направлені на досягнення красивих форм тіла та красивої манери, проводилися в жіночій та чоловічій гімназіях міста Єлисаветграда, де спеціалісти (відставні офіцери кавалерійського училища) викладали сокольську гімнастику, фехтування, ковзанярський спорт (особливо фігурне катання) та біг в запуски.

Як окремий вид спорту легка атлетика почала культивуватися на території нашої області в 1911 – 1912 рр.

Вперше в комірничому училищі №2 міста Єлисаветграда були введені добровільні заняття з легкої атлетики.

Це був перший гурток спорту, яким керував викладач німецької мови в училищі грек Еселіди.

Він неодноразово бачив змагання з легкої атлетики в Петербурзі, в Москві, та в інших містах Росії, де йому довелося перебувати. В молодості Еселіди сам був активним учасником змагань з метання списа.

Відчуваючи величезну тягу учнів училища до спорту він вирішив організувати добровільний гурток любителів легкої атлетики на зразок гуртків любителів спорту в Петербурзі та Москві.

Проводилися заняття на свіжому повітрі, на місцевості. В заняття включалися метання списа, біг на 1000, 3000, 5000м.

Незважаючи на те, що ці заняття проводилися без певної системи та методики навчання, діяльність цього першого ентузіаста відіграла неабияку роль в пропаганді л/а зокрема, і спорту взагалі.

Кращими спортсменами-легкоатлетами були учні даного училища брати Огневцеви, які, незважаючи на те, що їх батько був священником, були відомими людьми в області спорту, були активними пропагандистами занять фізичними вправами.

Вони виписували спортивний журнал “К спорту” і часто разом з товаришами по декілька разів перечитували цікаві спортивні статті та повідомлення.

За словами Петрова Олександра Михайловича, (який на той час працював методистом інституту вдосконалення вчителів в м. Кіровограді) - В. Огневцев був добре складений юнак, якого ми називали жартома “Бігуном”.

Обидва брати були учасниками Всеукраїнської Олімпіади в м. Києві в 1913р. В. Огневцев приймав участь у змаганнях з бігу на 3000 і 5000м. і зайняв відповідно 7 і 8 місця. Є.Огневцев приймав участь у змаганнях з бігу на 100м. закінчивши дистанцію з досить високим на той час результатом – 12,2с. (досить згадати, що переможець перших Оліпійських Ігор 1896р. Берке /США/ мав результат на дану дистанцію 12,0 сек.).

Такі ж гуртки створюються і на заводі англійських братів – Ельворті.

Всю роботу по організації гуртків любителів спорту та залученню до них молодих робітників проводив головний інженер заводу Пірс.

Викладачами в гуртках спорту на заводі були колишні офіцери привілейованого Єлисаветградського кавалерійського училища.

В 1818 році в Петербурзі було проведено “огляд соколів”, де були присутні 20 соколів-гімнастів Єлисаветграда.

Після приїзду цих соколів в місті починає більш активно культивуватися легка атлетика, велосипедний спорт, важка атлетика та фехтування, проте початок світової війни тимчасово відсуває на задній план розвиток різних видів спорту

18 квітня 1918 року було створено спеціальний орган Всеобуч, який повинен був забезпечити військово-фізичну підготовку з призовників від 18 до 40 років.

Обов'язковими для Всеобучу було заняття різними видами спорту і особливо військово-прикладним. Заняття з призовниками в м. Єлисаветграді проводили інструктори спорту.

Старшим інструктором Всеобучу був Олександр Михайлович Петров.

Влітку 1918 року в ряді великих міст країни створюються спортивні клуби Всеобучу, які відіграли величезну роль у веденні масової спортивної роботи серед молоді.

В нашому місті було також створено спортивний клуб, якому було присвоєно ім'я полум'яного борця за оздоровлення та фізичне зміцнення трудящих молоді республіки, Подвойського.

Керівництво клубом здійснював Яшин Микола Васильович, який приймав активну участь у всіх змаганнях майже з усіх видів спорту.

Особливо великим прихильником був Макола Яшин щодо легкої атлетики. Він закінчив у 1922 році в Петербурзі Вищу школу фізичної освіти і, приїхавши в Єлисаветград провів величезну роботу в справі популяризації легкоатлетичного спорту.

Сам Яшин мав хороший результат в стрибках в висоту з місця – 140см.

Значну роботу по легкій атлетиці проводив також брат М.В. Яшина – Костянтин Яшин. Костянтин Васильович Яшин був інструктором фізичної культури в “желтороті”. Маючи непогані результати в метанні списа, і штовханні ядра К.Яшин зумів створити непоганий колектив легкоатлетів, який багато років підряд займав перші місця в міських та окружних змаганнях з легкої атлетики.

В зв'язку з тим, що Всеобуч виконав свою історичну роль, його в 1922 році було розформовано.

Єлисаветградський спортивний клуб ім. Подвойського було реорганізовано в “Комсомольський спортивний клуб” (КСК), який помістився в приміщенні теперішнього Кіровоградського Будинку піонерів (ліцей культури).

Керівництво цим клубом здійснювала Рада в складі братів Миколи та Костянтина Яшиних, Петрова А.М. та Любарєва.

З 1922-23 рр. Починається швидкий масовий фізкультурний рух по всій країні.

На території нашої області створюються при школах, дитячих будинках, на підприємствах та в військовому гарнізоні фізкультурні гуртки.

Визначну роль в розвитку фізичної культури та спорту в місті Єлисаветграді та області відіграла кавалерійська школа, яка по масовості і розвитку спорту була зразковою на Україні.

В кавалерійській школі регулярно проводилися спортивні змагання з легкої атлетики, конного спорту, фехтування та спортивної гімнастики.

Велике значення для розвитку спорту в місті відіграв приїзд у місто 6-го особового корпусу під командуванням Раєвського.

6-й корпус складався переважно із спортсменів, сам Раєвський був також спортсменом – легкоатлетом. У Раєвського була книга, в якій повністю висвітлювалось про порядок підготовки, проведення та закінчення Олімпійських ігор.

Всі змагання проводились наближено до Олімпійських ігор. Раєвський разом з начальником кавалерійської школи Соседіним і командним складом 6-го корпусу склали положення змагань, нагороджували переможців змагань грамотами, золотими та срібними жетонами, відлитими гравером міста спеціально для тих чи інших змагань.

Порівняно добре була поставлена робота по фізичному вихованню молоді в Бобринецькому та Маловисківському районах.

Перший спортивний гурток при робітничому клубі цукрового відомства в Малій Висці був організований 12 квітня 1923р.

Через два роки в Малій Висці було уже два гуртки з легкої атлетики, в них постійно займалися тренуванням на свіжому повітрі 36 чоловік. В тренування гуртківців були включені наступні види легкої атлетики: ходьба, біг, метання, штовхання. Незважаючи на те що, для занять легкою атлетикою не було необхідного спортивного обладнання, тренування проходили з величезним емоційним підйомом та цікавістю з боку гуртківців. Гуртківці у вільний після роботи час самі готували місця для змагань, робили найпростіші легкоатлетичні снаряди.

При районній Бобринецькій Раді фізичної культури на 1.02.1925р. працювало 9 гуртків фізичної культури із загальним числом гуртківців 607, з них чоловіків – 456, жінок – 151. Вік осіб, які займалися був різний. В школах, в дитячих садках вік був від 12 до 17 років, а в пожежній команді, наприклад від 25 до 34 років. Як бачимо, до занять фізичною культурою та спортом в м. Бобринці було залучено широкий контингент молоді і дорослих людей.

В Бобринецькому дитячому будинку №2 до занять фізичною культурою було допущено 73 учні. Основною формою занять з фізичної культури був урок, що складався з 8 частин, причому завдання всебічного розвитку в 3-х частинах вирішувались через легку атлетику.

В загальному плані роботи відмічалось, що завдання фізичної культури: “Укреплять и развивать двигательные функции путем занятий легкой атлетикой и играми”.

В проект програми товариства “Спартак” від 4.XII.1923р. розісланого по всіх повітах Єлисаветградщини в основний відділ було внесено легкоатлетичні види в такому обсязі:

1. ходьба різних видів, тренування в ходьбі до 10-12км. За 3 години.
2. біг на швидкість 60 та 100м. і на витривалість 2-3хв. З регулюванням швидкості інструктором
3. стрибки: у висоту, довжину з місця, з розбігу
4. метання м'ячів, каменів

З наведеного вище фактичного матеріалу досить добре видно, що вже в перші роки Радянської влади на Кіровоградщині легка атлетика стає основним видом спорту, незважаючи на те, що не було потрібних умов, спеціального спортивного обладнання, не було спеціалістів.

З метою централізації керівництва фізичною культурою та спортом в країні в 1923 році було створено Вищу Раду фізичної культури /ВРФК/. Для безпосереднього керівництва фізичною культурою на місцях було створено відповідно республіканські, округові та районні Ради фізичної культури.

Розвиток легкої атлетики на Кіровоградщині зазнає значного поштовху.

В 1923-1924 роках з'являються правила з легкої атлетики, які мало чим відрізнялися від теперішніх.

Легкій атлетиці в нашій області було приділено значну увагу на тренуваннях та змаганнях з інших видів спорту.

В 1924-25 роках під лозунгом *“Немає місця кволим в рядах соціалістичної громади”* проводиться робота по закріпленню осередків фізичної культури, по виправленню помилок, по розгортанню масових занять фізичною культурою та спортом.

Досить швидко зростає кількість любителів легкої атлетики. Так, на заводі сільськогосподарського машинобудування *“Червона Зірка”* із 130 членів фізкультурного гуртка легкою атлетикою займався 60 чоловік.

На 6-ти спортивних майданчиках міста легкою атлетикою займалось регулярними тренуваннями 1054 чоловік, з них 686 чоловік і 484 жінки, з наведених даних яскраво видно, що досить активно до занять легкою атлетикою залучаються жінки, для яких колись було ганебним займатися будь-яким видом спорту.

Легкоатлетичних гуртків, за даними 1924 року у місті нараховувалось 18.

З 8.III по 8.V. 1925 року в місті Єлисаветграді було проведено двомісячний семінар по підготовці суддів з легкої атлетики. Для проходження даного семінару були зібрані кращі інструктори та ведучі спортсмени з усієї області. Програма семінару охоплювала досить широкий матеріал.

Величезне значення для популяризації легкої атлетики відіграла її окружна Єлисаветградська спартакіада. Це було справжнє свято, яке проходило протягом 5-ть днів. При підготовці і організації проведення цих змагань була проведена величезна робота всієї громадськості і профспілкових організацій.

В положенні про спартакіаду говорилося, що *“спартакіада є показовою роботою в постановці фізичного розвитку в місті і окрузі і служить провідником ідей фізичного розвитку мас пролетаріатів”*.

В програму з легкої атлетики входили біг 100м., метання: списа, диска, м'яча, стрибки: у довжину та висоту з місця і з розбігу, штовхання ядра, біг 1500м. Вперше включається в програму змагань чоловіча естафета 4x100м.

Високі результати були показані в бігу на 100м.:

1. Шелаков – 11,0 сек.
2. Булатов – 11,0 сек.
3. Ковтун – 12,0 сек.

В штовханні ядра Блохін показав 8м.37см. і Довбня 8м.12см.

Легкоатлетичні змагання на Спартакіаді по кількості учасників не знали собі рівних за всі попередні роки. Протягом 14-23 червня 1926 року в місті відбулися міжгурткові легкоатлетичні змагання клубу *“Радторгслуж”*. Загальна кількість учасників, що прийняли участь у цих змаганнях дорівнювала 40 чоловік. Технічні результати були високими на той час для низового колективу.

М	біг 100 м	метання списа	штовхання ядра	метання диска	стрибок у довжину	стрибок у висоту
1.	Бауман 13,0 сек.	Бауман 29,00м.	Бауман 7м.30см.	Котик 22м.12см.	Бауман 5м.10см.	Шиленко 1м. 55см.
2.	Торговицький 13,0 ”	Кноре 29,00м.	Горбатенко 7м. 26см.	Кнор 21м. 80см.	Болтянський 3м. 55см.	Сидорін 1м. 55см.
3.	Котик 13,5 сек	Сидорін 28,55м.	Шиленко 7м. 12см.	Овчинніков 21м. 70см.	Гросман 4м. 22см.	Бауман 1м. 40см.

Восени 1927 року відбулись легкоатлетичні змагання, на яких ставились такі завдання:

Провести наслідки роботи в гуртках фізичної культури, шляхом проведення районних і окружної Спартакіади.

Виявлення кращого колективу для виїзду в м. Москву на змагання пофспілок.

Змагання з легкої атлетики були поділені на 2 групи:

а) командні змагання між колективами гуртків з обов'язкових видів:

Чоловіки (6-ти борство)

Біг 100м., 1500м., стрибки: у довжину з/р, у висоту з/р, штовхання ядра, метання диску.

Жінки (4-ри борство)

Біг 60м., 800м., стрибок у висоту з/р, штовхання ядра.

б) індивідуальні змагання малорозповсюджених видів легкої атлетики:

Чоловіки

Біг 400м., 110м. з бар'єрами, метання списа, стрибок з жердиною, метання ручної гранати в ціль.

Жінки

Метання малого м'яча в ціль, метання: обруча, списа, стрибок у довжину з/р.

Крім усього всі колективи повинні виставити команди для участі в естафетному бігу крос-коунтрі:

Чоловіки	жінки
3x1000м.	3x300м.
3x1500м.	3x500м.

До індивідуальних змагань допускалися лише ті учасники, що виконали обов'язкові нормативи багатоборства.

На цих змаганнях були показані досить високі результати по малорозповсюджених видах легкої атлетики.

Прізвище	жердина	потрійний	довжина	висота	Диск/граната	800м.
Павлюкевич І.	2м 63см.	12м.49см.	6м.07см.	1м.50см.	63м.00см.	
Варгачов	2м 31см.	10м.30см.	-	-	-	-
Мельніков	2м 77см.	-				2.13,8сек.
Шаповалова	-	-	4м.08см.			
Голубицька К.	-	-	3м.65см	1м.25см	26м.01см	-
Голубицька Л.	-	-	3м.55см			

У вересні місяці 1928 року було проведено змагання з естафетно-воєнізованого крос-коунтрі:

Чоловіки	жінки
1. 200м. :2	100м. :2
2. 500м. :2	400м. :2
3. 1000м. :2	800м. :2
4. 1500м. :2	
5. 2000м. :2	
6. 3000м. :2	

Крос мав величезне значення для популяризації цього виду атлетики. Змагання зібрали величезну кількість глядачів.

Ці змагання були використані одночасно і для популяризації таких видів легкої атлетики, що були ще мало відомі:

1. Потрійний стрибок - Кононенко - 10м. 86см.
2. Стрибок з жердиною - Кононенко - 2м. 75см.
3. Стрибок у висоту - Овчаренко - 1м. 53см.

У нас на Єлисаветградщині поряд з іншими секціями створюються округова секція легкої атлетики, яка керувала всією організаційною, практичною та методичною роботою занять легкою атлетикою, як окремим видом спорту, у всіх фізкультурних колективах області.

Перехід на секційну роботу дав значний поштовх у розвитку легкої атлетики, як провідного виду спорту.

В 1929р. з метою централізації і посилення керівництва фізкультурним рухом в країні Вищу Раду фізкультури було реорганізовано у Всесоюзний комітет фізичної культури і спорту.

Більше змагань почали проводити в селах, школах, в Радянській Армії. Поліпшилась робота по фізкультурі та спорту і в нашій області. 30 серпня 1929 року було проведено заключний тур округової селянської спартакіади. На цих змаганнях всі колективи з'явилися в єдиній спортивній формі. Окружній спартакіаді передували змагання в районах, на яких до занять легкою атлетикою, як найбільш поширеного виду спорту, залучалися тисячі нових юнаків і дівчат. Так в той час з Малої Виски повідомлялося :

“В районній спартакіаді в змаганнях з легкої атлетики прийняли участь 50 чоловік і 20 жінок. Змагання проходили в добрих умовах, все необхідне спортивне обладнання було представлено маловисківським спортивним клубом”.

Зацікавленість з боку населення і робітників велика. Створено нові секції з легкої атлетики. На цих змаганнях були показані непогані технічні результати в таких видах:

1. біг 100м. – 12,8сек.
2. біг 1000м. – 3хв.20сек.
3. стрибок у висоту – 1м.50см.
4. стрибок у довжину – 5м.00см.

Змагання в Малій Висці проводив Василь Лаврентійович Звержковський, який в цей час працював викладачем фізичного виховання в педінституті.

Хороші результати були показані на змаганнях в Ново-Миргороді:

Чоловіки		
Погоньєв;	100м.	12,0 сек.
Шуміла;	1000м.	3хв. 16,0 сек.
Радул	Ходьба	10км. – 1год.08хв
Жінки		
Кравцова	60м.	10,0 сек.
Кравцова	300м	2хв. 00сек

Починаючи з 1928–29рр. Стає традицією проведення літніх фізкультурних свят, спартакіад шкіл, та спартакіад піонерів. На цих змаганнях провідне місце незмінно займає легка атлетика. Традицією стає також проведення змагань на честь відкриття та закриття спортивного сезону з легкої атлетики. Так 14 – 15 вересня 1929р. У нашому місті були проведені легкоатлетичні змагання присвячені закриттю спортивного сезону за такою програмою:

14.IX. 1929р. (субота) 16-17 год.

Чоловіки

жінки

100м. (забіги) – 2	1. 100м. (забіги)
стрибок у висоту з/р. – 3	2. метання м'яча
шведська естафета	3. естафета
/800-400-200-100/	/200-150-100-50/
15.IX.1929р. (неділя) 9-12 год.	
1. 100м. (півфінал)	1. 100м. (півфінал)
2. стрибок у довжину з/р.	2. стрибок у висоту з/р.
16-17 год.	
1. 100м. (фінал)	1. 100м. (фінал)
2. стрибок у висоту з/р. (фінал)	2. стрибок у довжину з/р.

20 та 21 вересня були проведені індивідуальні змагання з маловідомих видів спорту. Це були досить масові змагання, на яких були показані добрі спортивні результати. Так, в бігу на 100м. було жіночих 10 забігів і чоловічих 15 забігів, в змаганнях зі стрибка з жердиною, що навіть на сьогоднішній день є рідкісним на змаганнях з цього виду спорту в нашій області.

Президія ЦВК СРСР 1 квітня 1930 р. прийняла постанову «Про заснування Всесоюзної ради фізичної культури» — державного органу, який мав відати питаннями фізичного розвитку громадян СРСР. ЦК ВЛКСМ вніс пропозицію на впровадження в країні комплексу фізичних вправ, що забезпечив би всебічну фізичну підготовку трудящих. Так виник комплекс «Готовий до праці й оборони» (ГПО).

Комплекс включав, зокрема, п'ять видів легкої атлетики — біг на 100 і 3000 м, стрибки у висоту й довжину, метання гранати.

Передовими колективами фізкультури, де була добре поставлена фізкультурна робота, були в м. Кіровограді ДСТ «Динамо» (керівники – спочатку Ходос, потім Медведев), «Спартак», 45-го Сивашського полку, «Сельмаш» (завод «Червона Зірка») та фізкультурні колективи Бобринецького, Ново-Георгієвського та Олександрійського районів

Визначним спортсменом області в цей час був Ілля Павлюкевич. Проявляючи зацікавленість до занять фізкультурою ще з дитячих років, в спорт прийшов в 1927р. 19-річним юнаком. В клубі «Радоргслуж» йому довелося займатися майже всіма видами спорту, проте любимим видом була легка атлетика.

Тренуючись регулярно, він показує непогані результати у всіх видах стрибків:

Довжина	- 6м.07см.
Висота	- 1м.63см.
Потрійний	- 12м.49см
Жердина	- 3м.20см.

В 1933р. Павлюкевич виступає на Всесоюзних змаганнях ДСТ «Динамо» в складі збірної команди України.

Змагання проходили в м. Горькому. В програмі було 10-борство по комплексу ГПО 1ст./біг100 і 1000м., стрибки: у висоту та довжину, плавання 1 км., перенесення патронного ящика на 25м., воєнізований перехід 10км. зі стрільбою, фізкультбій/.

В 1933 році Павлюкевич, закінчивши Одеський технікум фізичної культури, виховує молодих спортсменів ДСТ «Авангард»

Починаючи з 1938 року в місті Кіровограді проводяться легкоатлетичні естафети вулицями міста. Ці естафети стали традиційними і проводилися 2 рази на рік – першотравневі та жовтневі.

Фізкультурний рух очолює колишній начальник ОГПУ Медведєв, який був ініціатором будівництва нинішнього стадіону “Авангард”. Фізкультурний колектив, яким керував Медведєв був по спортивно-масовій роботі один з кращих в Україні.

Легка атлетика стає в нашій області самим масовим видом спорту. 18 і 24 травня з 10 год. за містом було дано старт традиційного кросу ім. Шверніка.

Більше 4000 спортсменів спортивних товариств навчальних закладів взяли участь у бігу по пересіченій місцевості, на дистанціях передбачених до здачі норм на значок ГПО. Найкраще пройшла дистанцію кросу медична школа, від якої в кросі прийняло участь 600 чоловік. Цей колектив третій рік підряд займав почесне місце по масовості фізкультурного руху. Керівник ФК школи Варгачов С.В.

Хороший індивідуальний результат з бігу на 500м. показала фізкультурниця ДСТ “Спартак” Діордієва, яка пройшла дистанцію за 1хв.27сек. Представник цього ж товариства Агеєв пробіг дистанцію 1000м. за 2хв.59сек.

Значну зацікавленість викликав біг на 5 тисяч метрів, де перше і друге місця зайняли представники технікуму сільськогосподарського машинобудування Пальчевський /19хв.21сек./ і Балануца /13хв.41сек./

4 липня 1939 року на стадіоні “Сельмаш” розпочалися перші обласні змагання з легкої атлетики. Першого дня відбулися змагання з бігу, стрибкам, штовхання ядра. В цих змаганнях прийняли участь найсильніші спортсмени Кіровограда, Олександрії, Ново-Українки, Ново-Георгіївська та інших районів нашої області.

З бігу на 100м. перші місця здобули серед чоловіків Новіков – 11,9 сек., серед жінок Діордієва – 14,1 сек. /обоє представники м. Кіровограда/. Діордієва була також першою в стрибках у висоту – 1м.30см., довжину – 4м.01см. і в бігу на 400м.

Значного успіху досяг Новіков, який перекрив існуючий досі рекорд міста та області у стрибках в довжину з розбігу – 6м.17см.

В змаганнях по штовхання ядра не знав рівних Ю. Змачинський, який штовхнув ядро на відстань 11м. 23см.

Новим обласним рекордом закінчилися змагання зі стрибка у висоту з розбігу, де Кіровоградець Петров подолав планку на висоті 1м.65см. хороший результат було показано в забігу на 5000м. 17хв.36,0 сек., де першим був спартаківець з Ново-Георгіївська Кабачок. Дані легкоатлетичні змагання по праву називають змаганнями рекордів. Легкоатлетичні змагання проводить також обласна рада спортивного товариства “Спартак”. На цих змаганнях перше місце зайняла команда легкоатлетів – спартаківців м.Кіровограда /5899 очок/. На друге місце вийшли представники Ново-Георгіївська /4029 очок/.

З 30 червня по 4 липня у м. Харкові проходили легкоатлетичні змагання республіки по лінії добровільного спортивного товариства “Динамо”. В цих змаганнях прийняли участь 5 кіровоградців. Л.Горчінов зайняв на цих змаганнях перше місце зі стрибка у довжину з розбігу і друге в метаннях гранати.

Токарев показав добрий результат в стрибкові у висоту з розбігу. В цей же час в місці Києві на легкоатлетичних змаганнях виступали юні динамівці м. Кіровограда (Гончаренко, Безугла, Короліна, Ракітін, Заступ та Бур’янов). Команда нашого міста зайняла призове третє місце по другій групі міст. Проводиться також перша легкоатлетична спартакіада глухонімих. На цих змаганнях було укомплектовано збірну команду області і відправлено на першість України в м. Дніпропетровськ, де наша команда виступила успішно.

4-6 серпня 1939р. було проведено обласні легкоатлетичні змагання школярів, на яких було представлено 75 юнаків і дівчат кращих спортсменів-школярів. Перше

командне місце зайняли школярі Олександрії, друге – Кіровограда. Найкращі результати показали Шіман, Тімченко, Руленко, Григорьев (Олександрія), Юрченко (Кіровоград), Котляревський, Матвеев (Рівне). З 16 кращих юних легкоатлетів нашої області було створено збірну команду для участі в республіканських легкоатлетичних змаганнях, що відбулися в м. Харкові.

6 жовтня 1939 р. в лісових посадках за Кіровоградом було проведено крос, в якому прийняли участь всі школи міста. В норми вклалися 231 хлопець та 110 дівчат. В індивідуальному заліку місця розподілилися так:

Біг на 1000 метрів

1 Зривень (школа №5) - 2 хв. 56 сек.

2 Абрамов (школа №7) - 3 хв. 03 сек.

3 Юрченко (школа №18) - 3 хв. 06 сек.

Доречі Зривень займав перше місце на дистанції 1000м три роки підряд. Дівчата змагалися на дистанції 500м. Першою до фінішу прийшла Семенченко (школа №29), закінчивши дистанцію з часом 1 хв. 21,2 сек. Друге місце зайняла Конік (школа №29).

Література:

При написанні даної роботи використані архівні матеріали Єлисаветградської, Бобринецької та Маловисківської Рад фізичної культури і спорту за період з 1922 р. по 1930 р. та дані, що публікувалися в обласній газеті «Кіровоградська правда» за 1937 – 1941 рр.

Про розвиток легкої атлетики на території нашої області до Великої Жовтневої соціалістичної революції та в перші роки Радянської влади (період Всевобучу) написано з розповідей учасника Петрова Олександра Михайловича.

Багато матеріалу використано із спогадів Гросмана Ю.Л., Павлюкевича І.А., Звержковського В.Л. та Варгачова С.В.

Медико-педагогічний контроль за фізичним станом учнів на уроках фізичної культури – важливий чинник формування здорового способу життя школярів

М.Г. Коробов, завідувач науково-методичної лабораторії фізичної культури, спорту і захисту Вітчизни КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»

Належний стан фізичного виховання в школі можливий при активній участі в ньому медичного працівника школи, який підтримує тісний зв'язок з вчителями фізичної культури, інакше кажучи, при повноцінному медико-педагогічному контролі.

Відповідно до ст.22 Закону України «Про загальну середню освіту», заклади охорони здоров'я щорічно забезпечують безоплатний медичний огляд учнів (вихованців), моніторинг і корекцію стану здоров'я, проведення лікувально-профілактичних заходів у загальноосвітніх навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форм власності.

Організація занять з учнями, які за станом здоров'я віднесені до спеціальних медичних груп проводиться відповідно до спільного наказу Міністерства охорони